

Situația demografică de pe mapamond și evoluția populației Republicii Moldova

Orest TĂRÎȚĂ,
*doctor în politologie, conferențiar universitar,
Academia de Administrare Publică
de pe lângă Președintele Republicii Moldova*

SUMMARY

This article deals with the evolution of the world demographic tendencies, ominous demographic situation in Europe, indices of fruitfulness in different countries and the evolution of the number of inhabitants on the world map in the future.

Much attention has been paid to the dynamics of the population in the Republic of Moldova since Independence, the process of depopulation in localities, birth rate, migration, ageing of the population and national demographic expectation.

The author also speaks about the necessity of scientific research in the demographic field and supports orientations of the demographic policies in practice according to the vital needs of the country and its social-economic development.

Un studiu al ONU din 2010 consideră că populația Terrei, care numără în prezent 7 miliarde de locuitori, va atinge în anul 2025 8 miliarde, către anul 2050 ea va constitui 9 miliarde 300 milioane, iar la sfârșitul secolului al XXI-lea – circa 10 miliarde 125 milioane de oameni. Țările se divizează de pe acum în țări cu fertilitate înaltă, medie și joasă.

La nivel mondial, India va avea în 2050 cei mai mulți locuitori, depășind China la acest capitol în anul 2025. China va ocupa locul secund, în timp ce SUA se vor menține pe poziția a treia, deși vor înregistra o creștere a populației cu circa 115 milioane de locuitori. India și China vor rămâne unicele țări de pe mapamond care vor depăși un miliard de locuitori.

Creșteri spectaculoase ale numărului de locuitori se vor înregistra, până în 2050, în Etiopia și Nigeria. Se estimează o triplare a populației etiopiene, de la 91 de milioane de locuitori, în prezent, la 278 de milioane în 2050. Nigeria are în prezent 166 de milioane de locuitori, dar, în următoarele 4 decenii, populația sa va crește cu 236 de milioane, ajungând la 402 milioane de locuitori.

Cu toate acestea, rata natalității va scădea în două dintre cele mai influente puteri economice și politice ale lumii, Rusia și Japonia. Ocupante ale locurilor 9 și 10 în topul numărului de locuitori, în prezent, acestea vor ajunge în următoarele 4 decenii să ocupe locurile 16 și 17. Rusia va înregistra o scădere dramatică a numărului de locuitori de la 139 de milioane la 109 milioane de locuitori în 2050. Este o scădere de 21%, adică mai mult decât a pierdut Rusia în cel de-al Doilea Război Mondial. Declinul demografic al Rusiei nu este pus doar pe seama natalității scăzute, o a doua cauză la fel de semnificativă fiind rata ridicată a mortalității.

În etapa actuală se înregistrează declinul natalității în unele dintre țările dezvoltate, precum China, în timp ce altele experimentează o creștere neglijabilă a numărului de locuitori. Prin urmare, explozia demografică din China a mai încetinit.

Unele dintre țările vest-europene, care au înregistrat, în anii anteriori, rate tot mai scăzute ale natalității, au înregistrat o ușoară creștere. Spania și Italia, de exemplu, sînt pe lista țărilor europene care au marcat o creștere a

populației, însă, cel puțin în Italia, se apreciază că această creștere se datorează mai degrabă imigranților.

În cazul țărilor europene este vorba de fluctuații, respectiv de creșteri și scăderi alternative ale numărului de locuitori, ceea ce înseamnă că nu este de așteptat o creștere constantă în anii următori.

Topul celor 10 țări cu cel mai mare număr de locuitori, în prezent, include: China (1,337 milioane), India (1,189 milioane), SUA (311 milioane), Indonezia (246 milioane), Brazilia (203 milioane), Pakistan (187 milioane), Nigeria (166 milioane), Bangladesh (159 milioane), Rusia (139 milioane) și Japonia (127 milioane).

Pentru 2050, Biroul de Recensămînt american a estimat următorul top al țărilor cu cel mai mare număr de locuitori: India (1.657 milioane), China (1.304 milioane), SUA (423 milioane), Nigeria (402 milioane), Indonezia (313 milioane), Pakistan (291 milioane), Etiopia (278 milioane), Brazilia (261 milioane), Bangladesh (250 milioane) și Filipine (172 milioane).

Cît privește evoluția populației Republicii Moldova în următoarele patru decenii, aceasta nu este deloc îmbucurătoare. Populația va continua să scadă în continuu, ceea ce va avea repercusiuni negative asupra dezvoltării socioeconomice a țării și a stabilității sale în timp, lucru confirmat de mai multe studii și cercetări științifice.

În 1989, în Moldova erau circa 4 milioane de oameni, iar în 2004 – 3,5 milioane, pe cînd prognoza pentru 2050 este de 2,5 milioane. Lumea pleacă din țară nu din cauza lipsei locurilor de muncă, ci din cauza salarizării mici.

Biroul Național de Statistică informează că la începutul anului 2011 în Republica Moldova locuiau 512,3 mii persoane în vîrstă de 60

ani și mai mult, dintre care mai mult de jumătate (60,5%) sînt femei. Două treimi din numărul total al persoanelor în etate locuiesc în mediul rural. În funcție de vîrstă, s-a stabilit că fiecare a patra persoană este în vîrstă cuprinsă între 60-64 ani, iar 14,1% sînt persoanele care au mai mult de 80 ani.

La 1 ianuarie 2011, mun. Chișinău înregistra 785 mii de locuitori, dintre care 368 mii de bărbați și 416 mii femei; 105 persoane cu vîrsta de 95-99 de ani și doar 3 persoane care au împlinit vîrsta de 100 de ani (doi bărbați și o femeie). Mun. Bălți avea 148 mii de locuitori, dintre care 68 mii de bărbați și 80 mii de femei; 7 persoane de peste 100 de ani (doi bărbați și cinci femei). În UTA Găgăuzia locuiau 160 mii de persoane, inclusiv două cu vîrsta peste 100 de ani.

Cele mai populate raioane ale RM sînt: Orhei (125,9 mii de locuitori), Cahul (124,8 mii), Hîncești (122,0 mii), Ungheni (117,4 mii).

Cel mai mic număr al populației se atestă în raioanele: Basarabeasca (29,4 mii), Dubăsari (35,2 mii)

Taraclia (44,4 mii), Șoldănești (43,6 mii), Rezina (52,9 mii), Leova (53,8 mii).

Prezintă interes Studiul ASEM „Impactul migrației populației asupra situației demografice în Republica Moldova, 2005, cu o perspectivă a situației pînă în anul 2020 conform căreia se conturează vădit reducerea ponderii grupelor de vîrstă tînăra a populației. Studiul proiectează reducerea esențială a efectivului în grupa de vîrstă de 0-4 ani, ca rezultat al scăderii natalității. Dacă în 2005 ponderea grupului de vîrstă 10-19 ani constituia 30,7 % din totalul populației, atunci în 2020 – doar 19,5%. Deci se va micșora cu 36% față de anul 2005 (vezi tabelul de mai jos).

Tabelul nr. 1. Prognoza evoluției populației Republicii Moldova în perioada anilor 2010-2020

	Total		Mediul urban		Mediul rural	
	Mii locuitori	În % față de anul 2005	Mii locuitori	În % față de anul 2005	Mii locuitori	În % față de anul 2005
2010 Varianta II	3297,3	97,4	1277,2	97,6	2026,2	97,5

Varianta I	3293,6	97,3	1277,1	97,6	2016,5	97,1
2015						
Varianta II	3262,6	96,4	1273,9	97,3	1988,8	95,7
Varianta I	3228,6	95,4	1247,5	95,3	1981,1	95,4
2020						
Varianta II	3189,8	94,2	1277,3	97,6	1912,5	92,1
Varianta I	3164,4	93,5	1222,7	93,4	1941,7	93,9

În tabelul care urmează observăm o creștere a ponderii populației de peste 60 de ani de la 14% în 2005 la 19,1 în 2010. Procesul îmbătrânirii populației devine și mai pronunțat.

Tabelul nr. 2. Structura pe grupe de vârste a populației Republicii Moldova

Grupa de vârstă, anii	2005		2010		2020		Anul 2020 în procente față de anul 2005
	Mii locuitori	%	Mii locuitori	%	Mii locuitori	%	
0-4	173,9	5,1	165,9	5,0	144,3	4,5	83,0
5-9	227,9	6,7	166,5	5,0	152,6	4,8	67,0
10-14	298,9	8,8	219,7	6,7	160,9	5,0	53,8
15-19	342,8	10,1	291,5	8,8	153,6	5,2	47,7
20-24	300,4	8,9	331,4	10,0	213,3	6,7	71,0
25-29	273,7	8,1	291,5	8,8	282,9	8,9	103,4
30-34	209,7	6,3	264,1	8,0	321,1	10,1	153,1
35-39	220,1	6,5	201,4	6,3	281,9	8,8	128,1
40-44	272,6	8,0	210,3	6,3	252,4	7,9	92,6
45-49	252,3	7,4	254,4	7,6	189,6	5,9	74,9
50-54	230,5	6,8	235,1	7,1	194,9	6,1	84,2
55-59	110,4	3,3	210,4	6,3	224,5	7,0	203,3
60-64	141,1	4,2	94,6	2,9	211,3	6,6	149,8
65-69	120,8	3,6	121,4	3,7	175,4	5,5	146,0
70-74	99,0	2,9	97,6	3,2	56,4	1,8	57,0
75-79	65,0	1,9	72,3	2,2	79,3	2,5	122,0

80-84	32,5	1.0	46,8	1,4	54,5	1,7	167,7
85 și peste	13,8	0,4	22,4	0,7	30,8	1,0	223,2
Total	3385,5	100	3297,3	100	3189,8	100	

Conform viziunii specialiștilor expuse în Cartea Verde și în cadrul proiectărilor demografice până în anul 2050, realizate de savanții AȘM, în Republica Moldova populația vîrstnică **este în continuă creștere** și această tendință se va menține în continuare. Merită a fi remarcat faptul că proiectările demografice respective necesită a fi apreciate ca o prognoză de avertisment în sensul potențialelor riscuri în cazul în care vor fi menținuți factorii de influență și evoluția populației va avea aceeași dinamică negativă.

În vederea proiectărilor demografice pe termen lung savanții Academiei au înaintat următoarele ipoteze ce țin de 3 scenarii de evoluție demografică până în anul 2050.

Scenariul I – pesimist - presupune menținerea indicatorilor principali ai mișcării naturale a populației (natalitatea și mortalitatea) la nivelul anului 2008: rata totală de fertilitate (RTF) 1,268 copii per femeie de vîrstă fertilă; speranța de viață la naștere pentru bărbați - 65,12 ani, pentru femei - 73,08 ani.

Scenariul II – moderat-pesimist - presupune suspendarea reducerii ratei natalității și o creștere ușoară a acesteia până la 1,5 în anul 2050, înaintată ipoteza de menținere a modelului actual al comportamentului reproductiv, cu tendința de creștere a vîrstei medii a mamei la naștere (pînă la 27 ani în anul 2050) și deplasarea natalității spre vîrstele mai mari și de creștere nesemnificativă a natalității în grupele de vîrstă de 25-29 și 30-34 ani. Către anul 2050 indicatorii mortalității se vor reduce lent, ceea ce va determina o creștere nesemnificativă a speranței de viață la naștere pînă la 69 ani pentru bărbați și 76 ani pentru femei.

Scenariul III – optimist – se bazează pe ipoteza creșterii nivelului natalității pînă la 1,5 în anul 2025 și 1,8 în anul 2050, ceea ce presupune îmbunătățirea situației socioeconomice în țară, creșterii nivelului de trai, promovării politicilor de stimulare a natalității, reducerii mortalității și refluxului migratoriu.

În mod teoretic, se prevede scăderea mortalității, în special, la populația în vîrstă aptă de muncă și creșterea valorilor speranței de viață la naștere de la 65,12 pînă la 68,72 ani în anul 2025 pentru bărbați și de la 73,08 pînă la 75,88 ani pentru femei, iar către anul 2050 – pînă la 74 ani pentru bărbați și 80 ani pentru femei.

Toate trei scenarii au fost elaborate pentru populația de tip închis, cu intervalul de un an, *fără a lua în calcul migrația*.

În perioada de proiecție numărul populației va fi în scădere continuă, chiar dacă rata fertilității va fi în creștere. Conform scenariului I (pesimist) efectivul populației țării poate să se micșoreze cu un milion de locuitori, constituind la sfîrșitul perioadei de proiecție 2596,2 mii de locuitori (scenariul II – 2830,8 mii, scenariul III – 3129,8 mii). Scăderea esențială a numărului populației se va înregistra, în special, după anul 2026.

În paralel cu scăderea natalității, se va aprofunda și procesul de îmbătrînire demografică a populației. Dacă fertilitatea se va menține la nivelul anului 2008 de 1,27 (scenariul I – pesimist), către anul 2050 raportul între cele trei grupe mari de vîrstă (copii, adulți și vîrstnici) se va modifica semnificativ, ponderea persoanelor în etate ajungînd să constituie 30,3 la sută în structura generală a populației. Totodată, se va reduce drastic ponderea copiilor în structura populației, pînă la 11,8%.

Reducerea esențială a efectivului populației în vîrstă aptă de muncă va începe după anul 2030, odată cu pătrunderea generațiilor mici născute după anul 1990.

Pe perioada anilor 2011-2012 ponderea populației în vîrstă aptă de muncă în structura populației va fi în creștere neesențială, stabilindu-se în limitele de 66,4-66,6%, datorită efectului de cohortă, cînd din populația activă vor ieși generațiile puțin numeroase din anii celui de-al Doilea Război Mondial și vor intra generațiile mai mari născute între anii 1985-

1990. În continuare, efectivul populației în vîrstă aptă de muncă se va reduce, în special după anul 2030, odată cu pătrunderea generațiilor puțin numeroase născute după anul 1990, micșorîndu-se în mod esențial populația activă de 15-24 ani și 25-39 ani, dar se vor majora grupele de vîrstă de 40-60 ani.

Menținerea natalității la un nivel scăzut va determina și evoluția populației de vîrstă școlară. Dacă în anul 2008 populația de vîrstă școlară și preșcolară de 3-23 ani constituia 1113,9 mii persoane, atunci către anul 2015 (conform scenariului I – pesimist) numărul acestora se va micșora pînă la 891,3 mii, în 2020 – 803,2 mii, 2030 – 707,8, iar către 2050 – 468,2. Reducerea la jumătate a populației de vîrstă școlară va influența întregul sistem educațional, avînd implicații importante asupra vieții economice și sociale. Generațiile puțin numeroase născute după anul 1990 vor deține, după anii 2020-2030 poziția centrală atît în populația de la care vor proveni viitorii copii ai țării, cît și în populația economic activă.

În concluzie, accentuarea procesului de îmbătrînire a populației pe parcursul următoarelor 2-3 decenii nu poate fi evitată, de aici rezultă obiectivul principal al politicilor în domeniul demografic care va consta în acomodarea societății la un nou profil al structurii pe vîrste a populației.

Astfel, preocuparea pentru destinul persoanelor de toate vîrstele va cuprinde tot mai accentuat grija față de persoanele mai mature, ca să asigure garanțiile unei îmbătrîniri active și în siguranță. Dezechilibrul de gen în segmentul cel mai vulnerabil al populației, persoanele cu vîrsta înaintată, va solicita efort pentru specializarea mai mult feminină a serviciilor sociale, medicale și psihosociale destinate persoanelor de vîrsta a treia.

Fenomenul de îmbătrînire demografică se va manifesta prin faptul că populația vîrstnică în continuă creștere va avea nevoie de sprijin tot mai substanțial din partea statului în general, al comunității și familiei în particular. Instaurarea dezechilibrelor demografice vor impune adaptarea sistemelor sociale și economice, culturale, a producției de larg consum și a sistemului de comercializare la nevoile speciale ale persoanelor în etate, inclusiv pentru substituirea îngrijirii din partea

familiei, care vor fi mai puțin numeroase.

Aderarea Republicii Moldova la Planul Internațional de Acțiuni de la Madrid privind Îmbătrînirea adoptat prin Declarația Politică din aprilie 2002 semnifică asumarea realizării sarcinilor de reducere a sărăciei, implementarea în domeniul sănătății, instruirii și a muncii, a normelor antidiscriminatorii pentru persoanele vîrstnice și a incluziunii sociale prin participarea plenară a lor la viața în societatea cu drepturi depline. Principiul de vază rezidă în acceptarea că o țară cu mulți vîrstnici nu înseamnă o societate de oameni inactivi și consumatori de resurse, dimpotrivă, trebuie reconsiderată forța de muncă a persoanelor de vîrstă pensionară și revalorificată experiența lor de viață, atît pentru familie, cît și pentru comunitate. În mod consecvent, trebuie de creat asemenea condiții, care ar permite înlăturarea tuturor obstacolelor ce duc la izolarea socială și discriminarea persoanelor în vîrstă.

Astfel, tendințele evaluate ale proceselor demografice de durată determină prevederea următoarelor direcții de orientare strategică a politicii demografice:

- încurajarea ascendentă a majorării ratei natalității prin crearea condițiilor favorabile în societate pentru formarea familiilor, nașterea și educarea copiilor;
- majorarea speranței medii de viață;
- descreșterea semnificativă a ratei de emigrare a populației de vîrstă reproductivă;
- promovarea politicilor eficiente în domeniul emigrării și imigrării;
- adaptarea la noua structură demografică și promovarea problemelor îmbătrînirii populației;
- ameliorarea sănătății reproductive a populației și prevenirea sterilității;
- creșterea nivelului de educație generală, cunoașterea problemelor demografice;
- asigurarea oportunităților egale pentru toate grupurile sociale;
- dezvoltarea solidarității între generații;
- limitarea disproporției în distribuția teritorială a populației și a depopulării unor regiuni și a zonelor rurale;
- îmbunătățirea cadrului legislativ ce vizează dezvoltarea demografică.

Incontestabil, problema-cheie a politicii demografice constă în creșterea natalității.

Complexitatea fenomenului natalității și a factorilor determinanți necesită aplicarea unui ansamblu de măsuri orientate spre înlăturarea obstacolelor, care condiționează nivelul scăzut al natalității, fiind prioritare următoarele obiective:

- creșterea statutului social al familiei cu mai mulți copii, promovarea valorilor familiale;
- crearea condițiilor socioeconomice favorabile pentru nașterea și educarea mai multor copii;
- elaborarea măsurilor speciale de stimulare a natalității, luînd în considerare diferențele teritoriale ale acesteia, în special rata fertilității scăzută în mediul urban;
- crearea condițiilor favorabile pentru îmbinarea rolurilor parentale și profesionale;
- promovarea planificării familiale;
- extinderea capacităților învățămîntului universitar în vederea pregătirii specialiștilor de consiliere în problemele familiei;
- dezvoltarea sistemului public și privat de acordare a serviciilor de consiliere familială;
- ajutorarea familiilor tinere în obținerea locuinței proprii (prin sistemul de credite preferențiale, reducerea costului locuinței la nașterea copiilor de rangul 2, 3 și a următorului, obținerea locuințelor de tip social).

În aspectul reducerii mortalității populației, obiectivul principal constă în fortificarea sănătății populației, creșterea duratei medii de viață sănătoasă, reducerea decalajului între speranța de viață a populației Republicii Moldova și altor state europene.

În susținerea cursului acestor orientări strategice, necesită a fi întreprinse următoarele măsuri:

- ameliorarea sănătății copiilor și adolescenților prin măsurile de profilaxie a traumatismului și intoxicațiilor, prevenirea comportamentului deviant (fumatul, abuzul de alcool, consumul de droguri);
- propagarea modului de viață sănătos, menținerii stării de sănătate fizică și psihică pe parcursul întregii vieți, dezvoltarea culturii fizice și sportului, organizarea modului de odihnă activă;
- ameliorarea sănătății populației în vîrstă aptă de muncă, prin profilaxia traumatismului și intoxicațiilor, în special la locul de muncă;

- depistarea precoce și tratamentul adecvat al maladiilor cardio-vasculare, oncologice, bolilor aparatului digestiv, respirator, endocrinologice, infecțioase (în special, tuberculoza, HIV/SIDA, hepatitele) la persoanele în vîrstă aptă de muncă;

- elaborarea măsurilor de reducere a mortalității, luînd în considerare diferențierile în speranța de viață la naștere a populației în profil teritorial-administrativ.

Fiind preluată cea mai bună și accesibilă experiență în gestionarea problemelor îmbătrînirii, urmează a fi canalizate acțiunile la implementarea practicilor destinate să dea persoanelor în vîrstă posibilitatea de a lucra după atingerea vîrstei de pensionare în regim flexibil, dacă doresc aceasta, astfel să poată transmite experiența profesională acumulată tinerilor și angajatorilor.

Întrucît persoanele mai în vîrstă pot fi mai afectate de deficiențe și disabilități, sărăcie, maturizarea demografică va impune necesitatea de evaluare prin studii profunde și permanente, pe principii științifice, a stării și activității acestor persoane, rezultatele fiind puse la baza politicilor pentru asigurarea unui grad cît mai bun de coeziune socială și solidaritate între generații.

În susținerea acestor politici necesită promovare campaniile de sensibilizare a opiniei publice privind obligațiunile societății în raport cu problemele vîrstnicilor și neadmiterea rețelilor tratamente ale acestora.

Pentru a face față îmbătrînirii populației, sînt determinate următoarele acțiuni strategice:

- reflectarea problemelor îmbătrînirii în toate aspectele vieții sociale, politice, economice și culturale pentru a avea integrarea adecvată în documentele de politică sectorială;
- formarea potențialului național pentru contribuția la soluționarea problemelor de îmbătrînire a populației (pregătirea cadrelor medicale, de asistenți sociali ș. a.);
- dezvoltarea infrastructurii de prestare a serviciilor persoanelor de vîrstă înaintată prin asistență geriatrică și programe de îngrijire socială la nivel comunitar (servicii comunitare de îngrijire de lungă durată pentru persoane imobilizate);

- promovarea serviciilor specializate de asistență medicală pentru categoriile de persoane în vîrstă și asigurarea acestora cu medicamente compensate sau parțial compensate;

- preîntîmpinarea pensionării precoce, elaborarea măsurilor ce ar favoriza prelungirea activității de muncă după pensionare (crearea condițiilor de muncă favorabile pentru persoanele vîrstnice, prevenirea discriminării la locul de muncă pe criteriu de vîrstă);

- facilitarea încadrării în muncă cu norma redusă, după pensionare, neîngrădirea accesului la recalificare pentru creșterea competitivității persoanelor vîrstnice;

- evaluarea periodică a interdependențelor factorilor sociali, economici și demografici pentru a determina metode eficiente de abordare a provocărilor îmbătrînirii demografice și de preservare a solidarității între generații;

- dezvoltarea cadrului democrației participative și a dialogului continuu cu partenerii sociali, sindicatele, patronatele, asociațiile profesionale, mass-media, organizațiilor neguvernamentale, în vederea realizării reformei sistemului de pensionare, ajustării modelului de asistență socială la schimbările rapide în piramida vîrstelor;

- abordarea problemelor sărăciei, eliminarea cauzelor, reducerea nivelului sărăciei și a marginalizării persoanelor în vîrstă;

- promovarea, mediatizarea, programelor pe tema îmbătrînirii active, dezvoltarea parteneriatelor și implicarea în mișcarea de voluntariat a persoanelor în vîrstă.

În contextul problemelor de gestionare eficientă a proceselor migraționale este necesară activitatea de implementare a măsurilor de prevenire a emigrării populației, în special din localitățile rurale, a cadrelor de calificare înaltă cu studii superioare ș. a., fiind prioritare următoarele:

- elaborarea programelor speciale de păstrare și creștere în localitățile rurale a locurilor de muncă, dezvoltarea diferitelor forme de in-

struire a specialiștilor în domeniul agricol;

- dezvoltarea condițiilor pentru antreprenoriatul agricol;

- organizarea reprofîlării specialiștilor pentru repartizarea lor în sistemul de servicii sociale la sate;

- reformarea și eficientizarea sistemului de pensionare pentru lucrătorii agricoli;

- dezvoltarea în continuare a mecanismelor de facilitare a condițiilor de trai a tinerilor specialiști, care sînt repartizați în localitățile rurale pentru activitate profesională.

Fiind necesară continuarea investigațiilor în determinarea metodologiilor de prognozare demografică, preocupării de studiile durabile pentru argumentarea științifică a politicilor sociale, în special, a celor ce se referă la creșterea și reproducerea calitativă a populației, considerăm benefică orientarea cercetărilor Centrului de Cercetări Demografice al AȘM la următoarele priorități:

- evoluția natalității populației și sănătatea reproductivă;

- mortalitatea populației și evoluția speranței de viață la naștere;

- elaborarea metodelor de prognozare demografică generală, pe termen mediu și lung;

- îmbătrînirea populației și modificarea relațiilor între generații;

- procesele migraționale (migrația internă și externă).

Realizarea cercetărilor științifice demografice, evaluarea și monitorizarea progreselor în implementarea politicilor demografice nu este posibilă fără o bază statistică completă, structurată pe criterii de interes științific și în conformitate cu necesitățile utilizatorilor din diverse domenii.

În acest context, obiectivele de bază ale dezvoltării statisticii demografice vor fi direcționate la îmbunătățirea complexă a sistemului de indicatori, pentru reflectarea veridică și obiectivă a realizării programelor de stat și strategiilor de dezvoltare.

BIBLIOGRAFIE

1. Coleman David, Europp, s Demographic Future: Determinants, Dimensions and Challenges. In the Political Economy of Global Population Change, 1950-2050, New York, 2006.
2. Ghețău Vasile. Prognoza demografică (suport de curs), București, 2008.
3. Ghețău Vasile. Declinul demografic și viitorul populației României, București, 2007.

4. Matei Mîtcu, Mihai Hachi. Populația rurală a Republicii Moldova: cercetări geodemografice, Chișinău, 2008.
5. Gh. Paladi, Constantin Matei, Olga Gagauz, Irina Caunenco. Transformări demografice, viața familială și sănătatea populației, Chișinău, 2007.
6. Gagauz O., Penina O. Dezvoltarea demografică a Republicii Moldova: situația actuală și tendințe viitoare. În: Procesele sociodemografice în societatea contemporană: de la meditații la acțiuni. Tezele Conferinței Științifice Internaționale, Chișinău, 2009.
7. Rotariu Traian. Îmbătrânirea demografică (suport de curs), București, 2008, în Studiul ASEM „Impactul migrației populației asupra situației demografice în Republica Moldova, Chișinău, 2005.
8. Cartea Verde a Populației Republicii Moldova, UNFPA, Chișinău, 2009.
9. Anuarul Statistic al Republicii Moldova, 2008. Chișinău: Statistica, 2008.
10. Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova, *Moldova în Cifre. Breviar statistic, 2011*.
11. Strategia Națională în domeniul Securității Demografice în Republica Moldova (2011-2025).
12. Summit-ul Mileniului, “Rolul Organizației Națiunilor Unite (ONU) în secolul XXI”, *Declarația Mileniului*, adoptată de către Adunarea Generală a Națiunilor Unite.
13. HOTĂRÎRE cu privire la situația demografică în Republica Moldova nr. 741 din 29.06.2007.

Prezentat: 16 ianuarie 2012.

E-mail: orestetarita@yahoo.com